

Številka: 050-1/2022/15

Ljubljana, 28. 10. 2022

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Odgovor Vlade Republike Slovenije na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13 – DDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je sprejela odgovor na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti in ga pošlje Zagovorniku načela enakosti.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Priloga: tabela (obrazec 3)

Sklep prejmejo:

- Služba vlade RS za digitalno preobrazbo
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- dr. Aida Kamišalić Latifić, državna sekretarka, Služba vlade RS za digitalno preobrazbo
- dr. Tilen Gorenšek, Služba vlade RS za digitalno preobrazbo

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

Gre za odgovor Vlade Republike Slovenije na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV) iz katerega izhaja, da ZSDV zasleduje cilj krepitve digitalne vključenosti prebivalstva Republike Slovenije. Cilj zakona je pridobivanje in krepitev digitalnih kompetenc, poznavanje prednosti digitalnih tehnologij in storitev, njihova varna in odgovorna raba ter krepitev zaupanja v digitalne tehnologije. Z obravnavanima

spodbujevalnima ukrepoma iz 27. člena ZSDV je predlagatelj oz. zakonodajalec želel spodbuditi ciljne skupine (osebe stare 55 let in več ter osnovnošolce, dijake in študente) k pridobivanju in krepitevi osnovnih digitalnih kompetenc. Cilj ukrepov je pridobitev ali dvig razvitosti digitalnih kompetenc na tisto stopnjo, ki je potrebna za vključenost posamezne ciljne skupine v sodobne načine komuniciranja, izobraževanja, preživljanja prostega časa, poslovanja, uveljavljanja pravic in sodelovanja v družbi.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/NE
c)	administrativne posledice	DA/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/NE
e)	socialno področje	DA/NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	DA/NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
<p>I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):</p> <ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
<p>II. Finančne posledice za državni proračun Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:</p>				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Gradivo nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA/NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA/NE

Sodelovanje javnosti je izključeno na podlagi 7. odstavka 9.člena Poslovnika Vlade Republike

Slovenije.	
(Če je odgovor DA, navedite:) /	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/NE
 dr. Emilija Stojmenova Duh MINISTRICA	
 - Predlog sklepa - Odgovor Vlade Republike Slovenije na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti	

Številka:
Ljubljana,

PREDLOG SKLEPA VLADE:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13 – DDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ...sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je sprejela odgovor na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti in ga pošlje Zagovorniku načela enakosti.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Priloga: razpredelnica (obrazec 3)

Sklep prejmejo:

- Služba Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

OBRAZLOŽITEV:

Odgovor Vlade Republike Slovenije na priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti

Zagovornik načela enakosti je Vladi Republike Slovenije poslal priporočilo glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti s pripadajočo oceno diskriminatornosti.

Priporočilo Zagovornika načela enakosti je vključevalo:

Mnenje Vlade Republike Slovenije o priporočilu Zagovornika načela enakosti glede spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti s pripadajočo oceno diskriminatornosti

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: zagovornik) je na podlagi 38. člena Zakona o varstvu pred diskriminacijo izvedel oceno diskriminatornosti Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV) v delu, ki določa upravičence do digitalnega bona. V oceni zagovornik ugotavlja, da gre pri skupini upravičencev do digitalnega bona '22, ki so osnovnošolci ali dijaki ali imajo status študenta, in pri drugi skupini upravičencev, starih 55 let ali več, za skupini, ki nista v primerljivem položaju. Različna ureditev pridobitve bona '22 za eno in drugo skupino ni diskriminacija starejših upravičencev v primerjavi z mlajšimi.

V nadaljevanju izvedene ocene zagovornik ugotavlja, da sta oba ukrepa za obe skupini upravičencev sicer legitimna spodbujevalna ukrepa, ki pa ne izpolnjujeta pogojev po 18. členu Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Zagovornik ugotavlja, da za namen uvedbe ukrepa podelitev digitalnega bona niso bile opravljene analize, ki bi dokazovale manj ugoden položaj oseb, ki bi tak bon potrebovale. Poleg tega ocenjuje, da sta oba ukrepa neustrezna in ne nujna za doseganje sicer legitimnih ciljev. Pri sprejemanju zakonsko dopustnega spodbujevalnega ukrepa mora zakonodajalec slediti določbam 17. in 18. člena ZVarD. Dodeljevanje denarnih ugodnosti mora biti po zakonu utemeljeno na analizah, ki dokazujejo in upravičujejo dejansko potrebo po odpravi manj ugodnega položaja oseb z določeno osebno okoliščino.

Zagovornik načela enakosti Vladi Republike Slovenije v skladu z 21. členom ZVarD priporoča, da pri pripravi spremembe Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti upošteva načelo enakosti, v skladu z 18. členom ZVarD utemelji skupine upravičencev do ugodnosti na izvedenih analizah ter pri določanju skupin upravičencev upošteva njihovo premoženjsko stanje in dejanske digitalne kompetence. Poleg tega naj pri izvedbi ZSDV zagotovi regijsko enakomerno dostopnost usposabljanj.

Vlada je navedeno priporočilo s pripadajočo oceno diskriminatornosti pregledala in v nadaljevanju k priporočilu daje svoje mnenje. Z ZSDV se sledi cilju krepitev digitalne vključenosti prebivalstva Republike Slovenije. Cilji zakona so pridobivanje in krepitev digitalnih kompetenc, poznavanje prednosti digitalnih tehnologij in storitev, njihova varna in odgovorna raba ter krepitev zaupanja v digitalne tehnologije. Z obravnavanima spodbujevalnima ukrepoma iz 27. člena ZSDV je predlagatelj oziroma zakonodajalec želel spodbuditi ciljne skupine (osebe, stare 55 let in več, ter osnovnošolce, dijake in študente) k pridobivanju in kreptvi osnovnih digitalnih kompetenc. Cilj ukrepov je pridobiti digitalne kompetence ali povečati razvitost digitalnih kompetenc na stopnjo, ki je potrebna za vključenost posamezne ciljne skupine v sodobne načine komuniciranja, izobraževanja, preživljanja prostega časa, poslovanja, uveljavljanja pravic in sodelovanja v družbi.

Med temeljnimi načeli ZSDV je načelo ciljnih skupin (4. člen ZSDV), ki med drugim pravi, da so ukrepi za spodbujanje digitalne vključenosti usmerjeni v ciljne skupine prebivalstva, pri katerih obstaja največje odstopanje od ciljne ravni digitalnih kompetenc. Z določbo pete alineje drugega odstavka 27. člena ZSDV je predlagatelj oziroma zakonodajalec želel posebej spodbuditi ciljno skupino posameznikov, starih 55 in več, k pridobivanju in krepitvi osnovnih digitalnih kompetenc, razvijanju splošne digitalne pismenosti, krepitvi zavesti o prednostih uporabe digitalnih orodij za življenje posameznika in družbo kot celoto ter h krepitvi zaupanja v digitalne tehnologije, krepitvi razumevanja digitalnih tehnologij in njihove odgovorne in varne uporabe. Pogoj opravljeni tečaj za doseganje digitalne pismenosti kot pogoj za pridobitev pravice do digitalnega bona '22 za osebe, stare 55 let in več, je predlagatelj utemeljeval na obstoječih analizah. Pri tem se je opiral na indeks DESI, s katerim Evropska komisija od leta 2014 spremlja letni digitalni napredek držav članic in na podlagi parametrov iz njega pripravi vsakoletno poročilo, ter na podatke Statističnega urada Republike Slovenije (SURS), Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) ter organizacije OECD.¹

Starostna meja 55 let ali več iz pete alineje drugega odstavka 27. člena ZSDV je torej stvarno utemeljena na obstoječih analizah. Zagovornik pa ugotavlja, da za namen uvedbe ukrepa podelitev digitalnega bona niso bile pripravljene analize, ki bi dokazovale manj ugoden položaj oseb, ki bi tak bon potrebovale.

Kot navedeno zgoraj, zagovornik za ukrepa iz 27. člena ZSDV ugotavlja, da gre za legitimna ukrepa, ki pa sta neustrezna in ne nujna za doseganje sicer legitimnih ciljev. Posebej opozarjamo na ugotovitve zagovornika, ki se nanašajo na ukrep izobraževanje za osebe, stare 55 ali več, za katerega se je v praksi pokazalo, da je v marsičem pomanjkljiv. Velika večina upravičencev v nobenem primeru ne bi mogla uresničiti pravice do izobraževanja in pridobitve digitalnega bona '22. Da bo število vseh mest omejeno na 5000, javnosti pred začetkom veljavnosti zakona ni bilo znano. Omejevanje prijav, premalo prijavnih mest in premalo izvajalcev tečajev so v praksi povzročili, da posamezniki, ki živijo v odmaknjenih ruralnih naseljih ali krajih, kjer ni bila mogoča fizična prijava ali prijavno mesto ni preprosto dostopno, dejansko niso imeli možnosti oddati svojo prijavo. Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja je zato na poziv Službe Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo razpis, na podlagi katerega se je izvajal navedeni ukrep, razveljavil.

V zvezi s priporočilom zagovornika vlada dodaja, da se vsi ukrepi, ki jih določa 27. člen ZSDV (digitalni bon '22), s 30. novembrom iztečejo, kar pomeni, da z navedenim datumom ni več možno vnovčiti upravičenja, ki ga za upravičence predvidevata ukrepa.

¹ Ugotovljeno je bilo, da je raven osnovnih digitalnih spretnosti in znanja v Sloveniji nižja, kot bi si želeli. Indeks DESI za leto 2021 kaže, da ima 55 % prebivalcev v starosti od 16 do 74 let vsaj osnovne digitalne spretnosti in znanje. S starostjo ta delež korenito pada, pri čemer je v skupini 55–64 let več kot 20 % oseb brez digitalnih spretnosti in skoraj 60 % oseb z manj kot osnovnimi digitalnimi spretnostmi, v skupini 65–74 let pa je oseb brez digitalnih spretnosti že 45 %, oseb z manj kot osnovnimi digitalnimi spretnostmi pa več kot 80 %.

Na podlagi podatkov SURS je imelo v prvem četrtletju leta 2021 dostop do interneta 93 % državljanov, redno pa ga je uporabljalo 89 % državljanov. Najmanjši delež uporabnikov interneta je v starostni skupini od 65 do 74 let, in sicer 62-odstoten (v letu 2021). V tej skupini je tudi največji delež takih, ki interneta do zdaj še nikoli niso uporabljali, in sicer 31-odstoten (v letu 2021). Tudi pri podatku o redni (večkrat na dan) uporabi interneta delež s starostjo pada in je v skupini 55–64 let 74-odstoten, v skupini 65–74 let pa 46-odstoten, torej najmanjši med vsemi starostnimi skupinami, pri čemer gre predvsem za branje novic in uporabo elektronske pošte. OECD ugotavlja tudi, da so digitalne spretnosti odraslih v Sloveniji nizke, ob tem pa tudi, da so nizke tudi investicije v izobraževanje odraslih. Podobno ugotavlja tudi UMAR glede razvoja človeških virov v obdobju 2012–2019, pri čemer je Slovenija povečevala zaostanek za vodilnimi državami članicami EU. Neugodna gibanja so povezana z manjšo vključenostjo odraslih v vseživljenjsko učenje in z zmanjšanjem števila novih doktorjev znanosti s področij naravoslovja in tehnike.

Novela ZSDV, ki jo pripravlja Služba Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo, je v pripravi tudi z namenom zagotoviti varstvo temeljnih pravic in s tem povezano odpravo diskriminatornosti, na kar opozarja zagovornik. Načrtovane spremembe ZSDV med drugim upoštevajo mnenje iz ocene zagovornika glede spoštovanja načela enakopravne dostopnosti brezplačnih usposabljanj in geografske razpršenosti ter upoštevanja premoženjskega stanja in dejanske digitalne kompetence upravičencev.

Ureditev ciljnih skupin bo v noveli oblikovana tako, da se te določajo bistveno bolj usmerjeno na podlagi kazalnikov: a) starost/spol, b) izobrazba, c) status aktivnosti (šolajoči, invalidi, brezposelni, zaposleni in drugi), č) stopnja urbanizacije območja, na katerem živijo, in d) socialni položaj. Predlog novele uvaja tudi mehanizem računalniškega sklada za zagotavljanje osnovne računalniške opreme, namenjene zlasti socialno ogroženim posameznikom, s ciljem njihove večje digitalne vključenosti v šolske, obšolske, zaposlitvene in druge dejavnosti.

Za doseganje cilja čim širšega digitalnega opismenjevanja predlog novele predvideva razširitev subvencij tudi za širše področje vsebin (na primer tudi izvedbo neobveznih izbirnih vsebin, tehniških dni, digitalnih počitniških tednov), tako da so upravičenci lahko tudi lokalne skupnosti in nevladne organizacije s področja vključujoče informacijske družbe.

Prav tako se strinjamo z mnenjem zagovornika, da morajo ugodnosti temeljiti na izvedenih analizah.

V okviru načrta za spodbujanje digitalne vključenosti bo novela pripravljena tako, da se v načrtu upoštevajo veljavni strateški dokumenti, statistični podatki in drugačna določitev roka za njegovo pripravo.

Ko bo novela ZSDV pripravljena za medresorsko usklajevanje, se predvidevata javna obravnava in povabilo zagovorniku k uskladitvi dopolnil.